

ismeretése és népgazdasági gondolkodásra való nevelés. Ezen követelmények teljesítésére szolgál a tanterv. E szerint a tüvel való kézimunka már az elemi iskola második osztályában kezdődik. Az első osztályban csak előkészület folyik s ez áll papír- és szövetanyagok kivágásából. A munka legyen egyszerű és szép, adjon helyet a teremtő tevékenységnek. A tanítónő azonban tartsa megfelelő határok között. Így halad kéz a kézben a technika, az alakítás és az ízlés. Ezzel kapcsolatban történik az anyag- és a szerszám ismeretése. A forma, szín, az anyag természete, értéke, mind bővebb megbeszélés tárgyai. Lényeges mozzanat a szorgalom, tisztaság és rend. Módszer tekintetében azok az eljárások részesítendőek előnyben, melyek a gyermeket önálló tevékenységre készítetik és képessé teszik. Nagyon fontos dolog az anyag kiválasztása. Alkalmatlan anyaggal ne is próbálkozzunk, mert itt figyelembe kell venni a tanuló munkaképességét, mely nagyban függ az anyagtól. Minden tárgy szép, ha technikailag jó, anyaga kifogástalan s alakja, színe ízléses. A munkálatokat tervszerűen úgy kell összeválogatni, hogy azoknak a jövőendő háziasszony hasznát is vehesse. Mutassunk és tanítsunk be típusokat, hogy kellő kiválasztás lehető legyen, s ezeket a tanuló szabadon formálhassa. Alkalmazzunk inkább egyszerű díszítéseket, mint túldíszítést. Csináltassunk olyan tárgyakat, melyek a lakást kedvessé, meleggé, széppé teszik. Az előtérben persze a ruhaneműek állnak. A felsőbb osztályokban mind nagyobb tér nyer az öntevékenység, a szabad alkotás. A megfigyelés és a megítélés itt már a szellemi és testi erők növekedését jelenti, s a magasabb alkotóképesség fokozottabb gondosságot vált ki. Gyöngé alkotások arra mutatnak, hogy nagy a tanítási anyag, vagy a tanítási mód nem volt jól megválasztva.

Nagyon fontos nevelési elv még az is, hogy a tanulókat a ruhaneműek karbantartására is ráneveljük. A kémiai ipar a legnagyobb örömmel áll az iskolák rendelkezésére, hogy az anyagokat a pusztulástól megmenteni, vagy tisztántartani segítsen.

Végül még meg kell emlékezni a népies művészet felhasználásáról. Hiszen igazi kézimunkás tudás önkénytelenül odavezet az ősforráshoz. Egyszerűség, stílusbeli tisztaság és célszerűség, emellett formaérzék, anyagszerűség és színhatás azok az elemek, melyek a népművészetből átvehetőek. Ami pedig a divatot illeti, az iskola nem teheti azt, hogy figyelembe ne vegye a divat korszerű alakításait, de szükséges, hogy annak helyes kialakításán együtt dolgozzék. A népviselet nincs alávetve a divat szeszélyeinek; megvan a kialakult forma, mely a népiplésnek és szükségletnek megfelel. Itt főleg az anyag minősége és a népművészet van a ruházatra alakító hatással. A népviselet hozzá van kötve a néphez, kisebb népközösségekhez s bennük a közösségi szellem tükröződik.

Jármai Vilmos.

Pädagogischer Führer, 1937. évf. 8. sz.

A megújított iskola didaktikája. (*H. Winkelhöfer*) című közérdekű dolgozat rövid áttekintést nyújt a legutóbbi 12 év alatt megjelent és általánosan elterjedt rendszeres didaktikai művekről. Ezek egyrészt bevezetésül szolgálnak a didaktikai tanulmányokba, tehát tankönyvjellegűek, másrészt a tudományos elmélyedés célját szolgáló mesterművek.

Az első csoportba a következő művek tartoznak: *E Weber: Didaktik als*

Theorie des Unterrichts (1925). A szerző az esztétikai nevelés irányának jeles képviselője, műve igen nagy elterjedésnek örvend. — *W. J. Ruttmann: Pädagogische Arbeitslehre* (1931) Péstálozza és Herbart vezetögondolatain épült fel. — *Th. Schwerdt: Neuzeitlicher Unterricht* (1933), a didaktikai elmélet illusztrációjaként tekinthető, mert tanítási tervzetetekben mutatja be a tanítás alakjait és technikáját Herbart fokozataitól a Jena-tervig. — *O. Opahle: Kurze Unterrichtslehre im Sinne ganzheitlicher Unterrichtsauffassung* (1934). Értékes gondolatokkal gazdagította a didaktikai irodalmat, mégpedig a fegyelem, az önkritika és a tanítási nehézségek kérdésével. — Hasznos kézikönyvek: *E. Abb: Lehrbuch der allgemeinen Erziehungs- und Unterrichtslehre* (1932) és *J. Göttler: System der Pädagogik im Umriss* (1932).

A második csoportba tartozó művek: *G. Kerschensteiner: Theorie der Bildung* (1926) és a nagynevű szerző halála után megjelent folytatás: *Theorie der Bildungsorganisation* (1933). Ez a nagy oktatástan a szerző életművének koronája. Az első kötet a művelődés elméletét tárgyalja, a második kötet a művelődési szervezet kérdéseivel foglalkozik. — Willmann követője *F. X. Eggersdorfer: Jugendbildung. Allgemeine Theorie des Schulunterrichts* (1928) német viszonylatban is házagpótló és kimagasló alkotás. — *R. Seyfert: Allgemeine praktische Bildungslehre* (1930) a néptanítóból lett egyetemi tanár hasznos munkája. — *O. Wichmann: Erziehungs- und Bildungslehre* (1935) igen pépszerű mű. — Az új iskola foglalkozásformáit *P. Ficker: Didaktik der neuen Schule* (1930) tárgyalja.

Az új didaktikai törekvések azon az elven alapulnak, hogy az iskola az élet „előformálója“, az iskola feladata *ravezetés* az életre, így a didaktika, vagyis a „vezetéstán“ forrása a nemzeti élet. A didaktika szó helyét a „vezetéstán“ (Führungslehre) és „a tanítás pedagógiája“ (Unterrichtspädagogik) váltja fel. Ennek az iránynak előkészítője *K. Riedel: Eigengesetzliche Bildungslehre* (1931), itt a hagyománnyal ellentétben a tanítás (Lehrgang), munka, ünnepség és játék problémáiból épül fel a didaktika. Az új szellemben készült didaktikai művek: *P. Petersen: Führungslehre des Unterrichts* (1937) és *F. Blättner: Die Methoden der Jugendführung durch Unterricht* (1937). Az életet formáló módszer hármastagozódást tüntet fel:

1. *Az alkotás és szemlélet vezetése* az állam, a társadalmi élet és a művészet életköreinek előformálója (alkotó, szemléltető életközösség; torna, ének, játék, ünnepség, költészet történelem, rajz, fogalmazás).

2. *Az élet munkára-nevelést követel:* ez a *munka életkörébe való rávezetés* (a közösséget munkával szolgálja; gazdaság; kézimunka; fizika; kémia; szám-tan).

3. *A két előbbi kiegészítője a rendszerező-elméleti tárgyalás: rávezetés a tudásra* (tapasztalati úton vizsgált életközösség; tudomány; természet-, föld- és életismeret).

A formális fokozatok helyettesítői:

1. tapasztalat-nyújtás;

2. a tapasztalat megerősítése;

3. a tapasztalat gondolkodtató áthatolása.

Ezek a didaktikai művek az iskolai munka tudatos elmélyítésének és korszerű kiépítésének forrásai.

Szántó Lőrinc.